

WOJCIECH GUZEWICZ*

Ks. Marian Salamon, *Uwarunkowania historyczne i społeczno-kulturowe religijności na terenie obecnej diecezji elckiej w latach 1945-2000*, Elk 2024, ss. 82.

Z początkiem roku 2024 ukazała się kolejna publikacja ks. dra Mariana Salamona, zatytułowana *Uwarunkowania historyczne i społeczno-kulturowe religijności na terenie obecnej diecezji elckiej w latach 1945-2000*, wydana przez EKO-DOM z Szyman k. Grajewa. Jest to książka o niewielkich rozmiarach (zawiera 82 strony), ale stanowi ważny przyczynek do dziejów diecezji elckiej – podobnie zresztą jak pozostałe opracowania tegoż Autora (np. *Życie religijne pod krzyżem oleckim*, Elk 2000, ss. 130; *Kapituła sambijska w drodze do Gołdapi*, Elk 2021, ss. 89; *Odkrywamy Cimochy: zarys dziejów miejscowości*, Elk 2021, ss. 66 czy *Ks. Dziekan Karol Fox – kapłan miłujący Kościół*, Elk 2023, ss. 65).

Choć Autor tego nie ujawnia, prezentowana książka stanowi część jego doktoratu z teologii pastoralnej, który obronił w 2019 r. na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (jego promotorem był ks. prof. dr hab. Edward Wiszowaty, recenzentami zaś ks. dr hab. Paweł Mąkosa, prof. KUL, i ks. dr hab. Mieczysław Polak, prof. UAM)¹. Tytuł rozprawy ks. Salamona brzmiał: *Powołania kapłańskie i zakonne na terenie obecnej diecezji elckiej w latach 1945-1998*, a do omawianej książki odnosi się głównie pierwszy rozdział tej pracy, zatytułowany *Ogólna charakterystyka terenu obecnej diecezji elckiej* (s. 19-69).

Praca zawiera m.in. charakterystykę środowiska geograficznego obszaru obecnej diecezji elckiej oraz rys historyczny tych ziem wraz z najważniejszymi wydarzeniami związanymi z przemianami kulturowo-społecznymi, politycz-

* ks. Wojciech Guzewicz – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie Filia w Elku
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6759-0856>; e-mail: wojciech.guzewicz@uwm.edu.pl

¹ *Obronione rozprawy doktorskie*, <https://uwm.edu.pl/wt/rozwoj-naukowy/przewody-doktorskie/obronione-rozprawy-doktorskie> (dostęp: 25.01.2024).

nymi i gospodarczymi, jakie miały tu miejsce zwłaszcza po drugiej wojnie światowej. W ostatniej części książki został przedstawiony rozwój życia religijnego w parafiach oraz jego wielorakie uwarunkowania.

Dlaczego warto sięgnąć po tę pozycję? Po pierwsze, dlatego, że jest ona kopalnią wiedzy na temat uwarunkowań wpływających na religijność i kształt obecnej diecezji ełckiej (jest to praca wręcz koronkarska). Bardzo cenne są zwłaszcza dane statystyczne, odnoszące się do liczby wiernych katolików, parafii czy struktury organizacyjnej diecezji. Ponadto Autor różnicuje sytuację religijno-wyznaniową na Suwalszczyźnie i Mazurach, co nie jest wiedzą powszechną nawet w literaturze przedmiotu. Wreszcie praca jest napisana poprawną polszczyzną i według zasad logiki przyjętych w nauce (wnioskowanie, dowodzenie, wyjaśnianie, sprawdzanie).

Do słabszych stron pracy zaliczyłbym m.in. brak własnego komentarza i opinii Autora w omawianych kwestiach, a także nieliczne błędy merytoryczne, jak np. podanie nieprawidłowej nazwy diecezji w Sejnach (s. 45). Tę ostatnią sprawę wyjaśnił i ustalił ks. Wojciech Guzewicz chociażby w artykule naukowym pt. *Spór o diecezję*, zawartym w serii *Kościół w Polsce. Dzieje i kultura* (red. J. Walkusz, t. 18, Lublin 2019, s. 25-37).